

АПМА МАТЕР

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ "Д. А. ЦЕНОВ" - СВИЩОВ

год. XXX, бр. 2, май 2022 г.

ТЪРЖЕСТВЕНО ЧЕСТВАНЕ НА 85 ГОДИНИ СА „Д. А. ЦЕНОВ“ И 110 ГОДИНИ ОТ ЗАВЕЩАНИЕТО НА ДАРИТЕЛЯ

Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ отбеляза с редица прояви своята 85-годишнина. Свищовското висше училище е основано в резултат на дарение, направено от крупния следосвобожденски търговец и предприемач Димитър Апостолов Ценов. На 1 септември 1912 г. Дарителят завещава цялото си богатство в размер на 5 милиона златни лева на българската държава за създаването на висше търговско училище в родния му град Свищов по образец на тогавашните германски висши училища. По изключително консервативни оценки днешната стойност на това дарение се равнява на минимум 250 млн. лв. Висшето търговско училище в Свищов е създадено с Указ на Цар Борис III, който лично го открива с тържествена церемония на 8 ноември 1936 г.

Част от тържествата, посветени на 85-годишнината на СА „Д. А. Ценов“, се състояха на самия патронен празник – 8 ноември (през 2021 г.), а друга част бяха отложени за пролетта на 2022 г. поради наложените през есента на миналата година противоепидемични мерки. През м. ноември 2021 г. бележитата годишнина бе отбелязана с голяма международна научно-практическа конференция, проведена в онлайн формат.

Честването на 85-годишнината на Свищовското висше училище се проведе под патронажа на Президента на Р България Румен Радев.

Шествие и преклонение пред Дарителя

Първото събитие, с което Свищовската академия отбеляза (на 17

на Виетнам и Палестина, народни представители от 47-о Народно събра-

можен свищовски търговец, Димитър Ценов учи първо в Свищов, а след

новиден стопански деец – негова е идеята да се построи петролен склад и нефтена рафинерия край Бургас, но правителството не одобрява проекта (б.р. десетилетия по-късно там се издига Нефтохим - Бургас).

За активната си стопанска дейност и във връзка с неговото дарение за народната просвета Димитър Ценов многократно е награждаван с най-високи отличия – от княз Фердинанд, от цар Борис III, от немското правителство. През 1920 г. Общинският съвет на Свищов го удостоява със званието „почетен гражданин“ и

целенасочено и почтено, Димитър Ценов скромно се оттегля в усамотение. Последните си години преживява в болницата на Червения кръст, за да не накърни средствата, отделени за училището.

Поклонението пред гроба на Дарителя се състоя дни преди да се навършат 90 години от момента, в който приключва (на 21 май 1932 г.) земният път на великия българин, родолюбец, търговец, акционер и филантроп Димитър Апостолов Ценов – авторитетна личност с европейска известност.

По-късно през година-

май) своя юбилей, е традиционното за патронния празник тържествено шествие и поклонение пред гроба на Дарителя. Шествието започна с церемония по поднасяне на венци и цветя пред паметника на Димитър Ценов до сградата на ректората. Венци и цветя бяха поднесени от името на ректора – проф. д-р Марияна Божинова и академичното ръководство, студентската общност, кмета на Свищов, гости на Висшето училище, преподаватели и служители. Сред гостите на тържественото честване бяха зам.-министърът на образованието и науката – проф. д.ф.н Генка Петрова-Ташкова, посланиците

ние, ректори на висши училища от България и чужбина, ръководители на държавни и финансови институции.

Водено от знаменосците на Академията, духов оркестър и академичното ръководство, шествието премина през централната част на града до манастира „Св. св. Петър и Павел“, където е погребан Дарителят. В памет на Димитър Ценов бе отслужена панихида. Ректорът на СА „Д. А. Ценов“, представители на академичното ръководство, преподаватели, служители, студенти, гости на Академията и граждани поднесоха цветя.

Роден на 27 декември 1852 г. в семейство на за-

това във Велико Търново и Кронщад (днешен Брашов – Румъния). Той прави най-голямото индивидуално дарение за развитие на българското висше образование. Има сериозен принос и за изграждане стопанските основи на новоосвободена България. Построява част от водопровода на София (2800 м), изгражда Артилерийските казарми, сградата на Девическия пансион, участва в строителството на жп линиите София - Перник, Мездра - Враца - Видин. Поддържа делови отношения и търговски връзки с фирми и дружества от Австро-Унгария, Германия, Франция и САЩ. Изявява се и като изключително дал-

той става втория почетен гражданин на родния си град. Дарителят надживява акта на завещанието си с цели 20 години. Живял

та Свищовската академия ще отбележи 110 години от дарителския акт на Димитър Ценов и 170 години от неговото рождение.

Тържествено събрание-85 години СА „Д. А. Ценов” и 110

Кулминация в честването бележитата годишнина на Свищовското висше училище бе тържественото събрание-концерт, което се състоя в салона на Първо българско народно

одит” към Министерство на финансите. Сред гостите бяха също: ректори и представители на университети-партньори от чужбина; ректорите на Софийски университет, УНСС,

за музикално, танцово и изобразително изкуство – Пловдив; директори на банкови институции и ръководители на фирми-партньори.

Приветствие към всички гости поднесе ректорът на Стопанска академия „Д. А. Ценов” – проф. д-р Марияна Божинова. В тържественото си слово тя заяви: „Има нещо величествено в благородното дело да създадеш училище, да вградиш в темелите му мечтите си, да му вдъхнеш неповторим дух, всичко това да превърнеш в традиция и най-трудното: с любов да го завещаеш на поколенията – да го развият, пазят и да го продължат във времето. Плод на такова любовородно начинание е нашата Алма Матер, която приобщава през годините стотици хиляди хора, обединява ни с онзи позитивен и съзидателен плам, който се носи в сърцето – устременост-

завидна отдаденост на една кауза: „като принасям своята скромна лепта ..., свършвам с благопожеланието щото българският

жавни или с частни средства създадено учебно заведение”. И се открива – на 8 ноември 1936 г. – Висшето търговско училище

читалище „Еленка и Кирил Д. Аврамови – 1856”. Гости на тържеството, посветено на 85-годишнината на СА „Д. А. Ценов” и 110 години от завещанието на Дарителя, бяха зам.-министърът на образование и наука – проф. д.ф.н Генка Петрова-Ташкова, кметът на община Свищов – д-р Генчо Генчев, зам.-областният управител на В. Търново – доц. д-р Соня Будева, посланиците на Виетнам и на Палестина, народните представители Красимир Вълчев – зам.-председател на Комисията по образование и наука, Момчил Иванов, проф. Костадин Ангелов и Цвета Галунова. Тържественото честване уважиха и представители на държавни институции: Румен Спецов – изпълнителен директор на НАП и възпитаник на СА „Д. А. Ценов”; д-р Стефан Белчев – директор на Агенцията за държавна финансова инспекция и възпитаник на СА; Лъчезар Кръстев – зам.-директор на Агенция „Митници” и възпитаник на СА; Тошко Тодоров – зам.-председател на Сметната палата и възпитаник на СА; Иван Иванов от ЗАД „Булстрад Виена Иншурънс Груп” – стратегически партньор на Свищовската академия; Огнян Тодоров – директор Дирекция „Методология на контрола и вътрешен

Икономически университет – Варна, Висше училище по телекомуникации и пощи – София, Медицински университет – Плевен, Технически университет – Габрово, Висше военновъздушно училище – Долна Митрополия; доц.

д-р инж. Лиляна Вълчева – председател на Националния браншови синдикат „Висше образование и наука” КНСБ; Даниел Парушев – председател на Националното представителство на студентските съвети; зам.-ректори и представители на академичните ръководства на Тракийски университет – Стара Загора, Русенски университет, Великотърновски университет, Висше училище по агробизнес и развитие на регионите – Пловдив, Химикотехнологичен и металургичен университет – София, Университет по хранителни технологии – Пловдив, Академия

та към знанието. Затова на този ден не просто по традиция години наред припомняме изповедта на нашия Дарител: „Аз имах една мечта – да направя нещо за родния си град, в който захванах своето търговско поприще, и за българина, комуто изглежда предстои още много културна борба, додето ще може да достигне своята справедлива, национална и човешка кауза”. Колкото повече времето ни отдалечава от изричането й, толкова тя става по-жива, по-ценна, по-достоейна. Защото в нея са вложени безкористно родолюбие, безпримерна щедрост и

народ да върви безспир по пътя на културния напредък ...”. Така Димитър Ценов, обладан от искрен патриотизъм и високоуманни подбуди, превръща възрожденския копнеж да направи и остави нещо за поколенията в смисъл на живота си. И дарява имоти, ценни книжа и налични пари, които към 1912 г. се оценяват на 5 милиона златни лева. Крупно дарение – второто по големина в България, след това на братята Евлоги и Христо Георгиеви, предназначено за просветни цели. И още, в Завещанието нарежда: „Щом чистият приход от фонда ... достигне 300 000 златни лева годишно, веднага да се основе и издържа от прихода на фонда едно Висше търговско училище в Свищов, по подобие на германските висши училища...” с напълно самостоятелен статут, което

в Свищов! В присъствието на височайши гости в Аулата на Търговската гимназия цар Борис III, подписвайки Акта за откриването, казва: „С щедрото си дарение, покойният благороден родолюбец Димитър Ценов създава в родния си град Свищов един висш образователен институт, който ще даде тласък на стопанския и културен напредък на страната”. Безкористното благодеяние оставя дълбока диря пред народния олтар!”. По думите на проф. Божинова, достойният българин, пламенният възрожденец, безкористният благодетел, щедрият дарител Димитър Апостолов Ценов променя съдбата на Свищов, променя живота на над 150 000 възпитаници на Висшето училище и дава път за развитие на духовния напредък, на жадните за знание души – възмож-

при никакви обстоятелства „не бива да се смесва или слива с никое друго с дър-

ност да черпят от извора. „Достопамятно благодеяние, което му отрежда за-

КОНЦЕРТ, ПОСВЕТЕНО НА ГОДИНИ ОТ ЗАВЕЩАНИЕТО НА ДАРИТЕЛЯ

видно място сред извисените духом, и достоен пример за състоятелните хора в нашето съвремие! Родено от благородния жест и родолюбивото стремление на свищовлята Ценов, нашето училище вече 85 години е авторитетна образователна институция, която с достойнство изпълнява завещаното – да създава специалисти с висше икономическо образование, способни да са адекватни на изискванията на времето, да поемат риск, да бъдат отговорни, с творчески заряд, новаторски дух и иновативно мислене. Те ревностно защитават престижа на Висшето училище на всички нива в

отправляме поглед в идното. С удовлетворение признаваме, че Висшето училище отдавна притежава отличаващи се стандарти за високо качество на икономическото образование, за висока академичност в изследванията, воля за иновативност и интелектуална свобода, което му отрежда подобаващо място в системата на българското образование”, заяви още ректорът.

В своя доклад проф. Божинова отдаде признание и на първостроителите на Свищовското висше училище, на първоучителите, на основоположниците на респектиращи школи в българската наука и обра-

но пространство. Със самолюбието на конкурентоспособни участници в глобализиращата се образователна среда да гледаме

ев, тогавашен диригент на ПБХ „Янко Мустаков” – Свищов, а днес европейски известен диригент, почетен гражданин на Свищов и на

към настоящето. С академичен устрем да овладяваме и да се налагаме в европейското и световното поле на науката и образованието. Принасяйки скромната си лепта, с увереност да отправяме поглед към бъдещето, което с неподправен ентузиазъм и професионализъм заедно да градим” – каза още проф. Божинова и честити празника на всички свързани със Свищовското висше училище.

След тържественото слово прозвуча химнът на Академията, в изпълнение на Първи български хор „Янко

Нафпактос (Гърция). По повод 85-годишнината на Академията авторите на химна подариха две картини, посветени на Дарителя и на свищовската Алма Матер, нарисувани от дългогодишния преподавател на СА и изтъкнат свищовски художник Йордан Христов – Дафа.

По повод бележитата годишнина на Свищовското висше училище, ректорът получи над 90 поздравителни адреса от България и чужбина. От сцената на тържественото събрание бе прочетен поздравителният адрес от прези-

В получените поздравителни адреси и в отправените приветствия от сцената на тържественото събрание многократно бяха подчертани достойнствата на Свищовската академия, нейните заслуги и постижения през изминалите 85 години като висше училище с отличаващи се стандарти за високо качество на икономическото образование, за висока академичност в изследванията, с воля за иновативност и интелектуална свобода.

По повод 85-годишния юбилей на СА „Д. А. Ценов”, ректорът – проф. д-р Мариана Божинова удостои с почетни знаци и плакети официалните гости, спомоществатели и съмишленици на Висшето училище, допринесли за развитието му през годините.

Тържественото събрание, посветено на 85-годишнината на СА „Д. А. Ценов” – Свищов и 110 години от завещанието на Дарителя, завърши с разнообразна програма, изнесена от възпитаници на Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство „Проф. Асен Димандиев” – Пловдив.

Всички гости на търже-

държавното, стопанското и социалното управление на България. Чрез своето 85-годишно категорично наложило се присъствие в образователното пространство, нашата Алма Матер доказва, че не е предала поветите на Дарителя, доверието на хилядите си възпитаници, че притежава високи критерии за икономическо образование”, подчерта проф. Божинова.

„Казват, че да направиш крачка в бъдещето, трябва да обърнеш поглед назад. Днес – от висотата на 85-годишнината на СА „Д. А. Ценов” – ние с гордост се обръщаме назад във времето и съзираме трайните успехи на нашата Алма Матер. С достойнството на конкурентоспособни участници в глобализиращата се образователна среда гледаме към настоящето и със самолюбието на ревностни радатели за преуспяването на университетската идея

зование – по застраховане, социално дело, финанси, счетоводство, на ректорите на Академията, допринесли за постигнатите успехи в реализирането на академичната кауза. „През 85-годишната история на нашето училище се случват радикални социално-икономически и политически промени, извършват се реформи, редуват се икономически цикли – световни и национални. Менят се закони, правилници, нормативни актове. Но то устоя, преодоля катаклизмите на времето и блисти със собствена светлина. ... Днес ние с гордост се обръщаме назад във времето и съзираме трайните успехи на нашата Алма Матер. ... Съдено ни е с непоколебима воля, с мисъл и дела да продължим да пазим престижното място на 85-годишната Стопанска академия „Димитър А. Ценов” в българското образовател-

Мустаков”. Химнът е създаден преди 30 години и за първи път прозвучава на 8 ноември 1991 г. Той е дарение от творческия тандем доц. д-р Иван Тодоров, тогава преподавател в СА и автор на текста, и музика – маестро Тодор Кабакчи-

дента на България Румен Радев – патрон на юбилейното честване на 85-годишнината от създаването на СА „Д. А. Ценов”. По повод бележитата годишнина, президентът удостои Академията с плакета „Св. св. Кирил и Методий”.

ството получи специално издадената за честването от Академично издателство „Ценов” книжка, озаглавена „ДАРЕНИЕТО – 110 години от завещанието на Димитър А. Ценов (1912-2022)”, в която е публикуван пълният текст на завещанието.

30 години в. АЛМА МАТЕР

Първият брой на академичния вестник излиза в далечната 1938 година под името „Мисъл“, а през 1958 година отива при читателите си като „Дунавски студент“. На 22 май 1992 г. излиза от печат пър-

вият брой на възстановеното самостоятелно издание на академичния вестник под името „Алма МАТЕР“. Водещият материал в изданието съобщава: „Възстановява се самостоятелността на академичния вестник“ и пояснява, че това се дължи на инициативна група, водена от ректора на СА – доц. дин (тогава) Атанас Дамьянов. В инициативната група са още Иван Тодоров, Петър Папазов, Андрей Захариев, Никола Конов, Емил Цанов, Маргарита Маринова и Йордан Христов. Взето е решение издаването на в. „Алма МАТЕР“ да се осъществява изцяло от Академията.

Въпреки различните периоди на съществуването му, графично оформление и формати, редакционни виждания, вестникът в продължение на три десетилетия с постоянството на летописец отразява задъхания пулс на академичния живот във Висшето училище.

Днес вестник „АЛМА МАТЕР“, с обновена визия и цветен печат, предлага на своите читатели съдържателна информация от напрегатните делници и вълнуващите празници в Академията, постиженията на свищовските студенти и академичните преподаватели. Благодарение на Академично издателство „Ценов“ и Академичен компютърен център, вестник „АЛМА МАТЕР“ е на разположение и на сайта на СА „Д. А. Ценов“.

Президентът и премиерът поздравиха СА „Д. А. Ценов“

Поздравителни адреси за 85-годишнината на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ ректорът – проф. д-р Марияна Божинова, получи от президента на Р България Румен Радев и от министър-председателя Кирил Петков.

Обръщайки се към академичната общност, студентите и докторантите, президентът заявява: „Вече 85 години академичната общност и студентите тук пазят мечтата и развиват делото, завещано от дарителя Димитър Ценов „да принасят своята лепта, щото българският народ да върви безспир по пътя на културния напредък към постигането на своя идеал“. Здравите основи на Академията са съградени от първите професори

– родолюбивите българичени, завършили блестящо висшето си образование в най-престижните университети на Европа, които се връщат още през 1936 г. в България, за да преподават във Висшето търговско училище в Свищов. И днес то е все така привлекателно, както при основаването си в ролята си на модерен център за съвременен стопанско образование и научно-изследователска дейност, чиито достижения – устойчив висок рейтинг и хиляди обучени български и чуждестранни студенти, ме изпълват с увереност за бъдещето.

Обръщам се към бившите и настоящите членове на ръководството, на академичната общност и

служителите на Стопанска академия – Свищов с благодарност за тяхната всеотдайност към подготовката на младите хора. Сигурен съм, че Вашите усилия да изградите и поддържате най-съвременните образователна и научна среда са сред водещите причини за успеха на Академията и нейните възпитаници“.

В поздравителния адрес от премиера Кирил Петков се казва: „Мисията на Академията е от огромно значение за българските граждани. Висшето училище се утвърди като едно от най-добрите у нас, съчетаващо традиции с иновативни методи за управление, образование и наука. В този контекст, скъпи студенти, приветствам избора Ви да полу-

чите своето образование в Стопанската академия, осигуряваща качествена подготовка на висококвалифицирани специалисти по конкурентни бакалавърски специалности, магистърски и докторски програми. Вашето бъдещо професионално развитие е в полза на цялото общество – на всеки един от нас!

Позволете ми да изразя и дълбоко уважение към труда и усилията на преподавателите, с помощта на които утре пред нас ще стоят не само висококвалифицирани кадри, но и социалноотговорни личности.

Пожелавам на всички Вас здраве, свобода на мисълта и покорени професионални върхове!“.

Ректорът се среща с президента на Р България

Ректорът на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – проф. д-р Марияна Божинова бе поканена и присъства на официалния прием на президента за Деня на светите братя Кирил и Методий, на българската азбука, просвета и култура, и на славянската книжовност. Държавният глава Румен Радев и съпругата му бяха домакини на традиционния прием по случай 24 май в Националния исторически музей, на който присъстваха политици, общественици, учители, учени и дейци на културата.

„Едва ли има друг празник, който да сплотява цял един народ около светлината на просвещението“, каза в тържественото си слово президентът Румен Радев. Той изрази признателността си към българските дейци на образованието, културата, науката и духовността.

Под патронажа на президента Румен Радев се проведе честванията на 85-годишнината на Стопанска академия „Димитър А. Ценов“. По повод бележитата годишнина, държавният глава удостои Свищовското висше училище с плакета „Св. св. Кирил и Методий“ и изпрати поздравителен адрес до ректора.

На приема по случай 24 май в Националния исторически музей проф. Божинова изрази благодарността на цялата акаде-

мична общност в Свищов и връчи на президента Румен Радев юбилейния

към идеята на Ректорското ръководство на Стопанска академия „Димитър А. Це-

плакет на СА „Д. А. Ценов“ и благодарствено писмо. В писмото на ректора до държавния глава се казва: „С дълбоко уважение се обръщам към Вас, изразявайки искрената си радост и същевременно респект от жеста, който Ви проявихте, присъединявайки се

нов“ – Свищов за тържественото честване на 85-годишнината от създаването на висшето ни училище. ...

Признателни сме за изключителния жест, който ни направихте, приемайки празничните събития, посветени на бележитата годишнина на свищовската Академия, да се проведат под патронажа на Президентството – за нас това означава толкова много и ценим изключително високо. Вашето съпричастие е ярък белег не само за интелектуална и духовна щедрост, то е мяра за благодарната ни памет към делото на онези, първите, прозрели напред в бъдещето, посветили цялата си човешка и творческа енергия, таланта си, имането си, на каузата за въздигането и разцвѣта на българската просвета и култура. ... И нека този наш взаимен стремеж за нейния просперитет ни съпътства през времето, осмисляйки отговорността си, че сме длъжници както на достойните ни предшественици, така и на бъдещото младо поколение, в чиито ръце е бъдещето на България!“.

На официалния прием в Националния исторически музей, ректорът на Свищовската академия проведе ползотворни разговори с държавни ръководители, народни представители, ректори, културни дейци.

Редактор: Вероника Василева
Дизайнер: Благовеста Борисова
Академично издателство „Ценов“